

I Ur och Skur Järvastaden

Plan mot diskriminering och kränkande särbehandling

Vision

På I Ur och Skur Järvastaden och I Ur och Skur Grönlingen ska inget barn eller vuxen bli diskriminerat, trakasserat eller utsatt för annan kränkande behandling.

Syfte

Att främja barns och vuxnas lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Vad är diskriminering och kränkande särbehandling?

Enligt 4 § i diskrimineringslagen avses med diskriminering:

- Direkt diskriminering: att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder,
- Indirekt diskriminering: att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, viss funktionsnedsättning, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet,
- Bristande tillgänglighet: att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till
  - de ekonomiska och praktiska förutsättningarna,
  - varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt
  - andra omständigheter av betydelse.
- Trakasserier: ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
- Sexuella trakasserier: ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet.
- Instruktioner att diskriminera: order eller instruktioner att diskriminera någon på ett sätt som avses i 1–5 och som lämnas åt någon som står i lydnds- eller

beroendeförhållande till den som lämnar ordern eller instruktionen eller som gentemot denna åtagit sig att fullgöra ett uppdrag. Lag (2014:958).

För att det ska vara en diskriminering behöver någon av diskrimineringsgrunderna beröras.

- Kön.
- Könsoverskridande identitet eller uttryck.
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Hade den berörda personen behandlats annorlunda om den hade haft andra förutsättningar? Om svaret är ja och det rör sig om ovan diskrimineringsgrunder så är det diskriminering.

Alla kränkande handlingar som inte klassas som en diskriminering enligt ovan går under benämningen kränkande behandling. Kränkande behandling är ett beteende som kränker någons värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Enligt 6 kap. 8§ Skollagen (2010:800) är huvudmannen skyldig att se till att det upprättas en plan mot kränkande behandling. I planen ska det finnas en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn enligt 6 kap. 10§ Skollagen (2010:800). En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Fortlöpande arbete i fyra steg

Inom förskolan ska vi arbeta förebyggande och främjande genom att fortlöpande arbeta i fyra steg:

1. Undersöka
2. Analysera
3. Åtgärda
4. Följa upp och utvärdera

1. Undersöka risker för diskriminering

Första steget innebär att undersöka den egna verksamheten för att upptäcka eventuella risker för diskriminering eller repressalier, eller andra hinder för barns lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer. Genom att undersöka den egna utbildningen säkerställer vi att de åtgärder som vi genomför motsvarar utbildningens faktiska behov.

Så här kan undersökningen gå till:

Arbetet ska göras på ett generellt plan till exempel genom att göra en översyn av olika rutiner, riktlinjer och policydokument men även av attityder och normer.

Undersökningen kan göras på olika sätt.

- Enkäter.
- Individuella intervjuer.
- Gruppintervjuer.
- Arbetsplatsträffar eller andra samtal.

Undersökningen ska göras på en övergripande nivå för att identifiera eventuella risker och hinder i verksamheten. Det kan finnas strukturella risker för diskriminering eller andra hinder för lika rättigheter och möjligheter i verksamheten när det gäller samtliga diskrimineringsgrunder, även om det inte finns någon i verksamheten som är direkt berörd.

Det är viktigt att undersökningen har ett generellt anslag med inriktning på förhållandena inom verksamheten och inte enskilda individers etniska tillhörighet, religion, sexuella läggning med mera. Undersökningen måste göras på ett sådant sätt att eventuellt känsliga personuppgifter som ändå kommer fram inte kan kopplas ihop med någon individ på ett sätt som strider mot dataskyddsförordningen (GDPR).

2. Analysera

I det andra steget analyserar vi orsakerna till de risker och hinder som vi har upptäckt i undersökningen.

3. Åtgärda

I det tredje steget åtgärdar vi de problem i utbildningen som analysen pekar på när det gäller risker för diskriminering och hinder för lika rättigheter och möjligheter. Därefter gör vi upp en tidsplan för åtgärderna och genomför dem så snart som möjligt. Ni ska även planera in nödvändiga resurser och ange vem som är ansvarig för att genomföra åtgärderna. Det går inte att ange generellt vilka åtgärder vi ska genomföra; det beror på behov, resurser och andra omständigheter i det enskilda fallet. Omständigheterna avgör vilka åtgärder som behövs.

4. Följ upp och utvärdera

Det sista och fjärde steget är att följa upp och utvärdera hela arbetet, inklusive undersökningen, analysen och åtgärderna. När det är klart ska de erfarenheter som vi har fått av arbetet gå att använda i steg 1 (undersökningen) i nästa cykel av arbetet med aktiva åtgärder.

Att förebygga kränkande behandling

Alla anställda skall aktivt verka för att motverka all form av diskriminering och kränkande behandling.

Det gör vi genom att:

- Stärka självkänslan hos varje individ (jag är viktig och jag är bra).
- Skapa en gruppkänsla där alla har lika värde.
- Uppmuntra och stärka barns empati för andra människor genom att lyfta fram kamratrelationer och känslor.
- Hjälpa barnen att säga nej (stopp) och att respektera ett nej från andra.
- Direkt samtala om ett problem/konflikt uppstår. Vi stöttar barnen och hjälper dem att lösa konflikten själva verbalt.
- Uppmuntra och berömma.
- Göra föräldrar delaktiga, i det dagliga mötet men också i utvecklingssamtal och vid föräldramöten.
- Alla barn är allas angelägenhet på förskolan – alla ska reagera om man hör eller ser något som inte är tillåtet, både bland barn och vuxna.
- Skapa ett förhållningssätt där vuxna tar ställning mot all form av diskriminering och kränkande behandling.
- Skapa ett öppet och ärligt arbetsklimat genom ett kollegialt förhållningssätt.
- Förändra situationer där diskriminering eller kränkande behandling skulle kunna uppstå.
- Alla vuxna ska vara lyhörda och uppmärksamma i den vardagliga verksamheten.
- Vara bra förebilder för barnen.

Förebyggande åtgärder och rutiner

- Vi ska alltid vara observanta på vad barnen leker, vad de säger till varandra och hur de behandlar varandra. Är det något barn som inte får vara med undersöker vi vad det kan bero på genom att prata med barnen såväl enskilt som i grupp. Vi skall också agera utifrån att vara medagerande ledare i leken.
- Vi gör alla barn delaktiga genom att dagligdags arbeta med hur man är en bra kompis. Vi pratar om vikten av att visa respekt för sina kamrater och hur man gör det. Genom att vara goda vuxna förebilder.
- Alla är unika och har olika behov och viljor.
- Vi använder lämplig barnlitteratur och drama som tar upp olika situationer som kan uppstå.
- Vi använder spel och lekar som främjar samarbete.
- I de regelbundna utvecklingssamtalen lyfter vi bland annat barnens sociala kompetens. Vad kan vi göra och vad kan föräldrarna själva göra för att stötta barnet?
- Vi håller oss informerade om olika pedagogiska material att använda i arbetet med barnen.
- Vid behov anlitar vi extern expertis.

Att upptäcka kränkande behandling

- Närvarande vuxna som deltar i barnens lek eller finns i närheten.
- Alla barn är alla pedagogers, vilket betyder att vi har gemensamt ansvar för att se om någon behöver vuxenstöd.
- Vi har ett nära samarbete med föräldrarna.
- Genom att vara lyhörd som pedagog.
- Trygghetsronder med barnen.

Att åtgärda kränkande behandling

Oavsett om det gäller barn-barn, vuxen-barn, barn-vuxen eller vuxen-vuxen.

- Nolltolerans vid elakheter, utfrysning, retning, konflikter, stökighet mot barn och vuxna.
- Vi gör en observation/dokumentation av den aktuella händelsen.
- Rektor informeras.
- Vi samtalar med föräldrarna.
- Vid behov upprättas ett åtgärdsprogram.
- Om förskolan inte har tillräcklig kompetens skall extern hjälp tas in utifrån.
- Åtgärder skall dokumenteras, följas upp och utvärderas.

Vem kan barn och föräldrar vända sig till?

Om ett barn känner sig utsatt eller om en förälder befarar att ens barn är utsatt, vänder man sig i första hand till ansvarig pedagog. Barn och föräldrar kan även kontakta förskolans rektor, men prata i första hand med pedagogerna på barnets avdelning. Pedagogerna kommer att dokumentera och följa upp.

Utsätter ditt barn, andra barn för kränkningar?

Det är svårt att ta till sig att ens eget barn kränker andra men om det är så, måste du som förälder också agera. Det är det viktigaste både för det utsatta barnet och för Ditt eget barn. Gör helt klart för barnet att Du inte accepterar kränkningar och att Du ser mycket allvarligt på ett sådant beteende. Ta kontakt med en pedagog för att få hjälp med problemet.

Alla vuxna

Det är viktigt att alla vuxna samarbetar. Vid minsta känsla att något inte står rätt till måste vi handla. Kränkningar är svåra att upptäcka eftersom de sker mest när den vuxne inte ser. Barn vill inte alltid berätta om kränkningar som de känner till eftersom de tror att det är skvaller eller att det gör att de inte får vara med. Det är viktigt att vi vuxna är tydliga med att det inte är skvaller att berätta om kränkningar, utan att det är en skyldighet att hjälpa människor som har det svårt. Förskolans personal berättar aldrig varifrån de fått sin information utan löser problemet så att ingen pekas ut eller drabbas. Vi vuxna har ett stort ansvar. Genom att tydligt visa att vi tar avstånd från alla former av kränkningar och förtryck överför vi detta synsätt till barnen.

Årets plan mot diskriminering och kränkande särbehandling

Årets plan mot diskriminering och kränkande särbehandling är framtagen efter att kartläggningar och analyser av utbildningen, som den såg ut föregående läsår, gjorts. Till grund ligger utförda trygghetsvandringar och incidentdokumentationer.

Under höstterminen genomförs en nulägesanalys av utbildningen med hjälp av trygghetsvandringar som pedagogerna utför med barnen. (Se bilaga 1 och 2) Vi gör även sociogram för att få en bra överblick över barngrupperna. (Se bilaga 4) Vi inventerar efter det i vilka situationer och på vilka platser det enligt barnens och pedagogernas uppfattning skulle kunna finnas risk för kränkande och diskriminerande handlingar. Analysen av det sammanställda materialet resulterar i ett antal mål/aktiviteter som vi ska arbeta med under läsåret för att förekomma att sådana handlingar sker.

På alla föräldramöten som sker i början av höstterminen ska planen mot diskriminering och kränkande särbehandling vara ett stående inslag. Planen ska även lyftas på alla utvecklingssamtal

Årets plan mot diskriminering och kränkande särbehandling innehåller följande rubriker:

- Nulägesanalys hösttermin.
- Nulägesanalys vårtermin.
- Prioriterade mål för nästa läsår.

Bilaga 1 – Trygghetsvandring stora barn

Namn på barn och pedagog:

Avdelning:

Datum:

Avdelningen:

1) Hur känns det när du kommer in i det här rummet?

2) Vad brukar du göra här?

Toalett:

1) Hur känns det när du kommer in i det här rummet?

2) Vad brukar du göra här?

Hall:

1) Hur känns det när du kommer in i det här rummet?

2) Vad brukar du göra här?

Gården:

1) Hur känns det när du kommer ut på gården?

2) Vad brukar du göra här?

3) Finns det något ställe på gården som du inte tycker om? Varför?

Övrigt:

- Vem går du till om du är ledsen?

För pedagogen:

- Reflektion från trygghetsvandringen

- Områden att lyfta till plan mot diskriminering och kränkande särbehandling:

Bilaga 2 – Trygghetsvandring små barn

Namn på pedagog:

Avdelning:

Datum:

Avdelningen:

1) Vad brukar barnen göra här?

2) Förekommer det kränkande behandling här? I så fall vad?

Toalett:

1) Vad brukar barnen göra här?

2) Förekommer det kränkande behandling här? I så fall vad?

Hall:

1) Vad brukar barnen göra här?

2) Förekommer det kränkande behandling här? I så fall vad?

Gården:

1) Vad brukar barnen göra här?

2) Förekommer det kränkande behandling här? I så fall vad?

3) Finns det något ställe på gården där det förekommer mer kränkande behandlingar än på övriga gården?

För pedagoger:

- Reflektion från trygghetsvandringen

- Områden att lyfta till plan mot diskriminering och kränkande särbehandling:

Bilaga 3 – Incidentdokumentation vid misstanke om kränkande behandling

_____

Datum

Inblandade barn/vuxna:

_____

_____

_____

Incident:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Plan mot diskriminering och kränkande särbehandling

Resultat/Åtgärder:

Uppföljning:

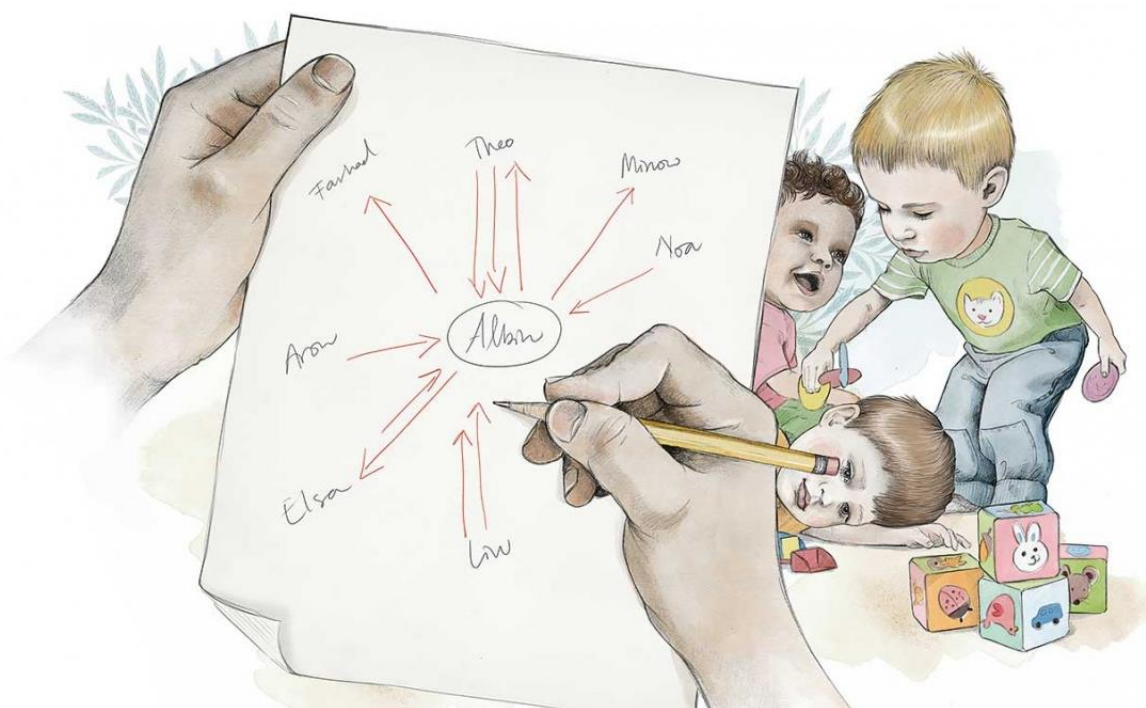

Vid protokollet: _____

Delgivning till rektor: _____

Bilaga 4 – Sociogram

Någon tar ofta initiativ till lek, en annan blir aldrig inbjuden. Ett sätt att få syn på relationerna i barngruppen är att skapa sociogram. Ett sociogram är ett slags diagram för att visualisera relationer. I korthet handlar det om att få syn på vilka som tar kontakt, vilka som blir kontaktade – samt vilka som inte tar kontakt eller blir kontaktade. Precis som med all annan dokumentation måste man vara professionell och etisk i hur den används, och sociogrammen kräver analys när de väl är gjorda. Hur ska resultaten tolkas och vad gör man av dem?